

(професійно-технічною) освітою [4].

Діджиталізація, поширення COVID-19 та війна в Україні відбилися на роботі системи освіти з точки зору керівництва, організації навчальних програм, контакту та оцінювання результатів навчання, щодо виробництва та застосування освітнього цифрового наповнення.

Освітні заклади всіх рівнів починають осмислювати, що діджиталізація може принести учням багато переваг і нових методів навчання.

Згідно з «Освіта. Стратегія України 2030» вищі навчальні заклади повинні не лише перенести певні частини від традиційних навчальних програм до цифрових інструментів, а й до абсолютно нової моделі цифрової освіти. Також їм потрібно розробити програми цифрової трансформації для забезпечення конкурентоспроможності освіти, наукової та економічної діяльності на національному та глобальному рівнях.

Новітня система замінить Державну інформаційну систему управління освітою (ДІСО), котра має немало недоліків, зокрема:

- Для використання на комп'ютері кожного закладу освіти має бути встановлено спеціальне програмне забезпечення.
- Результативного порядку моніторингу даних школи не існує;
- Місцева влада не володіє детальним освітнім аналізом для прийняття рішень;
- Мало хто з батьків здатен використовувати дані ДІСО при обранні школи для своєї дитини.

Отже, система АІКОМ є потужним інструментом, який допоможе ефективніше використовувати ресурси та зможе забезпечити автоматизацію багатьох аспектів освітнього процесу. Однак, важливо розуміти, що введення цієї системи вимагатиме підготовки персоналу, встановлення програмного забезпечення, дотримання захисту персональних даних та конфіденційності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Архів матеріалів – Ніжинська гімназія №2. URL: http://zosh2-nizhyn.ucoz.ua/images1/vikoristannja_cifrovikh_osvitnikh_platform.pdf (дата звернення: 18.04.2023).
2. Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування інтегрованих інформаційних систем у сфері освіти. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2457-20#Text> (дата звернення: 14.04.2023).
3. АІКОМ: розробили систему, де всі зможуть переглянути статистику про школи. Нова українська школа | Веб-ресурс НУШ. URL: <https://nus.org.ua/news/aikom-rozrobily-systemu-de-vsi-zmozhut-pereglyanuty-statystyku-pro-shkoly/> (дата звернення: 18.04.2023). АІКОМ. URL: <https://aikom.iea.gov.ua/site/about> (дата звернення: 14.04.2023).

Косовський А. В.

Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка

ЛЕКСИЧНО - СЕМАНТИЧНІ ПРИЙОМИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ У ТРАНСПОРТНІЙ ГАЛУЗІ

Транспорт – одна з найважливіших галузей промисловості. Розвиток і вдосконалення транспортної галузі здійснюються відповідно до національної програми

України з урахуванням його важливості та на основі досягнень науково-технічного прогресу, вона становить в системі національної економіки становить близько 13 % забезпечення ВВП України і налаштована на інтеграцію в транспортну систему Євросоюзу, де функціонує Єдина транспортна система, а це технічно, технологічно, економічно взаємозв'язаний комплекс різних видів транспорту, який здійснює узгоджену (скоординовану) транспортну діяльність щодо забезпечення потреб економіки в перевезеннях. У зв'язку з прагненнями України до євроінтеграції транспортна галузь становить інтерес для перекладознавства. Транспортні зв'язки між Україною та Європейським Союзом поглиблюються з кожним днем, вантажний та пасажирський обороти постійно зростають. Особливо це є актуальним у період війни. Станом на сьогодні збитки транспортної галузі становлять більш, ніж 35 млрд. дол. Відбудова транспортної галузі повинна бути пов'язаною з глибокою модернізацією транспортного комплексу України. Тому Єврокомісія внесла зміни до індикативних мап Транс'європейської транспортної мережі (TEN-T) з включенням до них України, а це вимагає покращення комунікації між нашими державами, а також порозуміння та забезпечення бездоганного функціонування міжнародних зв'язків та міжнародного співробітництва.

1. Перекладознавство є частиною складної та багатогранної діяльності для подолання непорозуміння, мовних бар'єрів для побудови тісних економічних та науково-технічних зв'язків між державами. Науково-технічний стиль – це засоби вираження спеціалізованої інформації або простір для вираження науково-технічних текстів, він сполучає нову інформацію у логічно-організованій та об'єктивній формі. Головне для нього – систематизація досягнень науки та техніки, пізнання нового, результати досліджень у логічній та систематизованій формі. У цьому стилі провідну роль відіграє термінологія, а також спеціальна лексика.

2. Термін та терміносистема. Взаємодія та взаємозалежність технічних термінів, їхнє удосконалення та постійне влиття нових термінів свідчить про те, що англійська науково-технічна термінологія – це свого роду термінологічна система, яку можна певним чином класифікувати.

Вчений та науковець Карабан В.І. розглядає термін, як мовний знак, що репрезентує поняття спеціальної професійної галузі науки і техніки. [4, с. 54].

Головними рисами терміносистеми є цілісність, відповідність суми частин цілому (терміносистема опису певної машини, наприклад, має містити назви всіх деталей та вузлів машин чи механізмів, якщо назва однієї деталі відсутня, це вже не терміносистема, а термінологія), певна сталість (терміносистема відображує стан знань у її певній галузі на певному етапі її розвитку), структурований характер. Терміни, як слова і словосполучення, які позначають специфічні об'єкти та поняття, що використовуються спеціалістами певної галузі науки чи техніки мають такі риси: а)точність, суворота окресленість, логічна визначеність; б)для кожного поняття існує лише один термін; 3) термін – це об'єктивна назва без зайвих компонентів, ніяких метафор, асоціацій, емоційних забарвлень; 4) стислість, уникання прикметників, додаткових слів; 5) систематичність нових термінів.

3. Транспортна тематика автомобільного, залізничного, морського, річкового, авіаційного транспорту містить велику кількість термінів, як спеціальних технічних, так і тих, що супроводжують їх – юридичних, економічних, статистичних та інших термінів. Сам термін транспорт утворений від латинського слова *transportare*: *trans* - *через*, *portare* –

носити і це фактично засоби для переміщення з одного місця в інше місце людей, вантажів та інформаційних даних. Згідно творчого доробку вчених Васенко Л.А., Дубчінського В.В., Кринець О.М. терміни транспортної галузі можна поділити на :

1) загальнонаукові терміни, наприклад: *system - система, unit - одиниця, car - автомобіль, device - пристрій, actuator - датчик, delivery - доставка*. Ці терміни вживають у технічних сферах не тільки автомобільної промисловості, а й інших транспортних галузей;

2) Міжгалузеві терміни [3, с. 7] – це терміни, які паралельно вживають у суміжних галузях та наукових дисциплінах, наприклад: *fuel – паливо, speed - швидкість, hydraulic system – система гідравліки*.

3) Терміни вузькоспеціалізовані, які відображують специфіку та термінологію автотранспортної галузі, наприклад: *top dead center – верхня мертва точка, exhaust collector - колектор вихлопних газів, anti-lock brake system – анти блокувальна гальмівна система*. Ці терміни сьогодні досліджуються, вважається, що їхня частка становить не більш, ніж 25 % від загальної кількості [3, с. 108].

Оскільки ситуація з системно-структурною організацією оригінального тексту та перекладу є складною, при перекладі на сучасному етапі застосовуються різні моделі перекладу: ситуативна, семантична, психолінгвістична, трансформаційна, комунікативна та нормативна моделі мовних відповідників.

В.І. Карабан вважає, що перекладацькі лексичні трансформації – це різного роду зміни лексичних елементів мови оригіналу під час перекладу з метою адекватної передачі їх семантичних, стилістичних і прагматичних характеристик із врахуванням норм перекладу та мовленнєвих традицій культури мови перекладу. [4, с 300]. Їх застосовують, коли є невідповідність значення і контексту лексичної одиниці. Існують наступні види лексичних трансформацій: 1) транскрипція / транслітерація; 2) калькування; 3) контекстуальна заміна; 4) описовий переклад; 5) антонімічний переклад [4, с 282-298].

1. Транскрипція – це фонетична імітація слова вихідної мови. Транслітерація – відтворення по літерах вихідної лексичної одиниці за допомоги алфавіту мови перекладу. Вона відтворюється при назві фірм, організацій, підприємств, марок автомобин, як наприклад: *Volkswagen, General Motors ltd., Computer*. Разом їх називають транс кодуванням, тобто коли звукова та/або графічна форма вихідної мови передається засобами абетки мови перекладу. [4, с 282]. Такий спосіб забезпечує максимальне наближення до мови оригіналу.

2. Калькування – дослівний або буквальный переклад – прийом перекладу нових слів /термінів, коли відповідником простого чи складного термінів вихідної мови в цільовій мові вибирається, як правило перший відповідник у словнику, наприклад: *movable table – рухомий стіл*. [4, с 286].

3. Антонімічний переклад. Вкрай рідкісний спосіб перекладу, коли форма слів і словосполучень замінюється на протилежну (позитивна на негативну і навпаки), а зміст одиниці, що перекладається залишається в основному подібним. Тут слід виділити:

1) негати́вація, слово або словосполучення замінюється на слово з префіксом «не» або словосполучення з часткою «не», *to continue - не зупинятися, to ignore – не помічати;*

2) позитивація (слово або словосполучення з формально-вираженою заперечувальною схемою не замінюється на таке, яке не містить негативного компонента), напр., *unabolished – такий, що залишається чинним;*

3) анулювання двох негативних семантичних компонентів, напр., *not impossible* – можливий. [4, с 286].

4. Описовий переклад. Це такий прийом перекладу нових лексичних елементів вихідної мови, коли слово або словосполучення замінюється у мові перекладу словосполученням, яке адекватно передає зміст слова чи словосполучення, напр., *wail - автомобіль з високими динамічними якостями*. [4, с 297]. При цьому перекладі важливо, щоб словосполучення точно передавало всі основні ознаки.

5. Контекстуальна заміна – це така лексична перекладацька трансформація, внаслідок якої перекладацьким відповідником стає слово або словосполучення, яке не є словниковим відповідником, воно підібране із врахуванням контекстуального зазначення слова, яке перекладається, а також його контексту вживання та мовленнєвих норм і традицій мови перекладу, напр. *Materials are anything from which products can be made. Матеріали – це все те, з чого можна виготовити вироби*. [4, с 288].

Підсумовуючи викладене вище, можна зазначити, що лексико-семантичними прийомами перекладу термінів транспортної галузі є транскрипція / транслітерація; 2) калькування; 3) контекстуальна заміна; 4) описовий переклад; 5) антонімічний переклад

Перекладач, який працює з текстами транспортної галузі, повинен орієнтуватися в цій тематиці, володіти термінами і поняттями цієї сфери та вміти користуватися словниками і довідниками для пошуку термінологічних еквівалентів відповідно до контексту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Англійсько-російсько-український словник науково-технічної термінології. Близько 22 тис. Термінів. Укл. С.М. Андреев, К.К. Васицький, Б.Ф. Уліщенко. Х.: Факт, 1999. 704 ст.
2. Болонєва О.О. Особливості перекладу англійської науково-технічної літератури. Житомир: Житомирський державний університет, 2004. 25с.
3. Васенко Л.А., Дубічинський В.В., Кринець О.М. Фахова українська мова : навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 272 с.
4. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури: Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2004. 576 с.
5. Українсько-англійський словник автомобільних термінів. Близько 10 000 термінів. Укл.: Тригуб О.А., Шльончак І.А., Тарадушка Л.А. М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси : ЧДТУ, 2018. 149 с.

Кот А. В.

група Англ-41

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Єфремова Н.В.

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПРОСТІР РОМАНІВ ЕЛІЗАБЕТ ГІЛБЕРТ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ «МІСТО ДІВЧАТ»)

В царині лінгвістики одні з найбільш активних досліджень відбуваються в сфері